

THE RING DISC

an interactive guide to Wagner's Ring cycle

COMPUTER VEREISTEN:

Pentium processor computer. Microsoft Windows 95 of Windows NT. Muis. 8 MB RAM. 4 x CD-ROM drive. 800 x 600 scherm resolutie met 16-bit kleur. 16-bit geluidskaart met luisprekers
CD-ROM, The Media Cafe, 1997

WONDERLIJK STUDIEINSTRUMENT

De nieuwe technologie van de Cd-rom heeft voor de Wagnerliefhebbers een heus wonder verricht. Eén Cd-schijfje bevat de volledige Ring in de fel geprezen uitvoering onder Georg Solti. Tijdens het beluisteren van de muziek kan men op het scherm de partituur volgen met alle zangstemmen en een pianoreductie van het orkest. Hierbij wordt ook commentaar gegeven, met een bijzondere aandacht voor de leidmotieven. Tegelijk of afzonderlijk kan ook het tekstboek en de engelse vertaling gevolgd worden.

Als in de commentaar een leidmotief voorkomt, kan deze aangeklikt worden met de muis en krijgt men het notenbeeld van het motief, terwijl de muziek doorloopt. Klikt men nogmaals dan wordt de muziek onderbroken en krijgt men een soms uitvoerig artikel, met commentaar en noten-voorbeelden waarin het motief gesitueerd wordt in de context van de volledige Ring. Hierbij kan op verschillende plaatsen ingeklikt worden om een auditief beeld te bekomen van het besprokene. Zonder probleem kan men terug het vervolg van de Ring beluisteren exact vanaf de plaats waar de beluistering werd onderbroken. Men kan terugbladeren in de commentaar of in de partituur, de muziek volgt.

Vanuit de doorlopende commentaar kan men ook klikken naar afzonderlijke artikelen waarin de personages worden toegelicht en ook een aantal symbolen (vb. Tarnhelm, gouden appels, zwaard, speer)

De klankkwaliteit van deze ene Ring Disc is natuurlijk minder dan die van de schitterende heruitgave op DECCA. Maar als studieinstrument is het een unieke realisatie.

De Ring is een meerdimensionaal meesterwerk. Men kan het werk volgen met een tekstboek of vertaling, nog beter met de partituur. Maar in de partituur zijn doorheen het systeem van leidmotieven allerlei verwijzingen, die in een geschreven commentaar wel kunnen aangehaald worden, maar nooit zo volledig als op deze CD. Met verwijzingen maakt men altijd sprongen, meestal naar het verleden en soms naar de toekomst. Met behulp van de technologie van de Cd-rom kan men steeds terugkeren naar een vorige plaats.

Op de Ring Disc is een search-functie voorzien. Bij het intikken van een woord, kan men naar keuze overschakelen naar plaatsen in het tekstboek of in de commentaar (of beide) waarin dat woord voorkomt. Bij het woordje "cooke", wordt verwezen naar drie plaatsen in het eerste bedrijf van Siegfried, waar Mime een drankje kookt. Maar er wordt ook verwezen naar Deryck Cooke, de auteur van de introductie-CD op de ring (DECCA) en van het onvoltooide "I saw the World End: A Study of Wagner's Ring" (1979)

Het bestuderen van de Ring vanuit leidmotieven is boeiend, maar het kan ook tot verengende interpretaties leiden, vooral omwille van te beperkende benamingen die soms aan de motieven gegeven zijn. De samenstellers van de Cd-rom (o.m. J.K. Holman) hebben de Wagnerliteratuur

verwerkt (o.m. Deryck Cooke, Carl Dahlhaus, Robert Donington). De samenhang tussen de motieven die prachtig aange-toond werd in de inleiding van Deryck Cooke, krijgt hier ook veel aandacht.

Er zijn 114 motieven, die elk een naam krijgen. Men zou in de plaats van een naam ook een nummer kunnen geven, zodat geen gesloten interpretatie opgedrongen wordt, maar dit zou het memoriseren fel bemoeilijken.

Bij sommige motieven is de benaming ook niet betwist, omdat ze duidelijk verwijzen naar voorwerpen of personen (vb. speer, zwaard of Siegfried). Maar motieven die meer een gevoels sfeer oproepen kunnen door de benaming van het motief tot verengende interpretatie leiden. Hiertegen reageren de samenstellers van de Cd-rom.

Bij wijze van voorbeeld vat ik kort samen wat over het Liefdesvloek-motief (Love-Curse Motif) gezegd wordt. De volledige commentaar omvat -uitgeprint- vier bladzijden. Hans von Wolzogen noemde het motief de "verzaking aan de liefde" of renunciatie-motief. Woglinde leidt het motief in op de woorden "Nur wer der Minne Macht versagt, nur wer der Liebe Lust verjagt". Deze woorden zijn de aanleiding van de traditionele benaming van het motief. Maar het komt ook terug in het eerste bedrijf van Die Walküre, als Siegmund het zwaard uit de essestam trekt, met de woorden: "Heiligster Minne höchster Not, sehender Liebe sehrende Not". Vele critici zoals Newman en Donington hebben het moeilijk gehad om hieraan een duiding te geven. Zelfs Deryck Cooke meent dat Wagner niet duidelijk zijn bedoelingen heeft kenbaar gemaakt.

Alberich verzaakt niet aan de liefde, hij wil deze met geweld afdwingen. Maar hij vervloekt ze ("So verfluch ich die Liebe"). Er heerst daardoor een vloek op de liefde. De liefde van Siegmund en Sieglinde is hiervan een tragisch voorbeeld. Vandaar hetzelfde motief. Bij Wagner zelf is er een argument te vinden om het betwiste motief te benoemen met "liefdesvloek". In het ontwerp voor Das Rheingold lezen we in de overgang van het eerste naar het tweede toneel "Liebesfluch-dann: Welterb- endlich Wallhal".

In de bespreking van het motief verwijzen de makers van de Ring Disc verder naar von Westernhagen: The forging of the Ring (waarin "Liebesfluch" ten onrechte als "renunciation" werd vertaald) en naar de recente grondige studie van Warren Darcy: Wagner's "Das Rheingold" (Oxford 1993). De benadering van dit complexe probleem rond het leidmotief vinden we zeer zinvolle beschouwingen in de commentaar bij deze Ring Disc. Het is dus in alle geval meer dan een nuttig speelgoed voor Wagnerianen.

De Ring Disc is een werkinstrument dat helpt de meerdimensionale rijkdom van Wagners Ring te doorgronden. Wie zijn vloek op de computer gericht heeft, moet dan ook beseffen dat hij hierdoor zijn Wagnerstudie gehypothekeerd heeft.

Chris Van de Wauw